

Posudek školitele na diplomovou práci Bc. Markéty Minářové: Úmyslné a neúmyslné fabulace v orálně-historických výpovědích.

Diplomová práce Bc. Markéty Minářové se soustředí na složité a dosud v českém prostředí málo zpracované téma „*Úmyslné a neúmyslné fabulace v orálně-historických výpovědích*“. Diplomantka sama téma dlouho promýšlela, nakonec se rozhodla tuto nelehkou cestu podniknout. Navíc nelehkost svého zájmu podtrhla faktem, že se, jak v úvodu práce píše snaží o analýzu výpovědi narátorů z pohledu vědecké psychoanalýzy.

Bylo zřejmé, že se tento typ práce musí vystavět na doposud publikované literatuře, krom orální historie též příbuzných oborů medicínských, sociologických či antropologických a samozřejmě psychologických. Pokud jde o seznam použité literatury, jsem s jejím výběrem spokojený, v tomto ohledu nelze diplomantce příliš vyčíst. Daleko spornější je nízký počet narátorů, tedy s poukazem, že jiné prameny nebyly využity (v tomto směru nebyly nutné). Avšak pouhých 5 narátorů, kteří plnili spíše roli expertní je málo. Navíc byly natočeny pouze strukturované rozhovory. Z textu se ovšem o výběru otázek příliš nedozvíme. Nevíme tak, zda si tazatelka připravila otázky předem, zda byly shodné pro všechny orátory? Nedozevíme se, k jak úspěšné interakci došlo, zda byly případy, kdy se narátoři odmítli vyjádřit k určitému tématu, zda oslovila i další experty, kteří rozhovor odmítli, pokud ano, z jakých důvodů? To vše by ovšem měla diplomová práce obsahovat. Nevíme, zda byla tazatelka aktivní stranou rozhovorů, která podněcuje, je zvědavá atd. nebo byla vybranými experty spíše v rozhovorech „vláčena“ tématy, které nastolovali oslovení narátoři.

Většina diplomové práce je tedy založena na komparaci a analýze dříve publikovaných názorů. Nutno říci, že diplomantka poctivě načetla desítky relevantních prací. Možná i pod tímto dojmem pak chtěla do své práce prosadit co nejvíce námětů. Někdy je však tato snaha kontraproduktivní, místy by šlo některé věci jen sumarizovat a odkázat zdroje, například otázky paměti (nebo podobně otázky kvalitativního výzkumu) jsou až příliš popisné. Za poměrně zajímavé pokládám části věnující se poruchám paměti a jejich vlivům na konečný výsledek rozhovoru. Celá teoretická část měla být podle mého o dvacet stran kratší ve prospěch části empirické. Na druhou stranu oceňuji, že se autorce podařilo dostat výpovědi oslovených narátorů i do této části práce. V teoretické části a pak i v části empirické podle mého názoru M. Minářová až příliš hojně cituje zahraniční příklady a naprosto opomíjí domácí projekty, diplomové práce kolegů a kolegyně OH-SD, archiv COH atd. Místo Ku - Klux - Klanu, B. Clintona nebo R. Reagana měla diplomantka více prozkoumat české prostředí. Nejde mi o to, že bychom neměli využívat zahraniční příklady, ale ve všech citovaných ukázkách jde o nadstandardně „provařené“, „legendární“ případy. Mnohem složitější, avšak bezpochyby užitečnější by byly všechny náměty ilustrovat skutečným rozbořením prací kolegů a kolegyně z našeho českého prostředí. Znamenalo by to ale projít mnohem více diplomových prací, které jsou archivovány na Pracovišti OH-SD.

V empirické části se M. Minářová zaobírá především otázkami, které přímo souvisí s hlavním tématem (ne že by jiné části nesouvisely), tzn. otázkami: Vzpomínání a zapomínání, fabulace a konfabulace, vědomé a nevědomé lži. Tato část práce je poměrně inovativní, avšak samotnou autorkou je v závěru „shozena“ tvrzením, „při zpracování práce jsem došla

k názoru, že lidé zkrátka lžou a ani k tomu nemusí mít pádný důvod“. Nebo v případě odhalení pravdivosti výpovědi, „podle mého názoru je ‚pravda‘ někde uprostřed“.

Práce byť sebevědomě a odvážně načrtnutá původní ideu zcela nenaplnila. Přesto hodnotím kladně zpracování zajímavého tématu, stylisticky dobře napsané práce a velkým záběrem, především zahraniční literatury.

Práci doporučuji k obhajobě, hodnotím jako **horší velmi dobře**.

V Praze, 15. 8. 2015

prof. PaedDr. et Mgr. Miroslav Vaněk, Ph.D.